

SZÍNHÁZI LEVÉL

B. M. H.

Még nem a művészeti hetek keretében mutatják be a József Attila Színház Nógrádi—Selmeczy Még ma! című új musicaljét. A képen Spilák Klára és Józsa Imre

Budapesti Művészeti Hetek. Immár huszonharmadszor, hagyományosan szeptember 25-én kezdődően, hagyományosan egy magyar műveket műsorra tűző hangversennyel nyitva. (Idén az ikercsillagok, *Bartók* és *Kodály* egy-egy műve, nevezetesen mindkettőjüktől a *Concerto* a műsor, a Budapest Kongresszusi Központban, ahol *Lamberto Gardelli* vezényli az Állami Hangversenyzenekart).

Magukra adó európai fővárosoknak megvannak a maguk művészeti hetei, fesztiváljai, nyári játéka. Budapestnek kettő is: a *tavaszi fesztivál*, és az *őszi művészeti hetek*. De vajon valóban különleges művészeti események ezek? Főleg a most hétfőn kezdődő őszi sorozat az-e? *Vagy csak kinevezzük annak?*

A kérdések jogosak. Mégpedig azért, mert a legtöbb hasonló fesztivál, ünnepi hét, művészeti hét s a többi: *különlegesen szervezett eseménysorozat*. Azaz arra a pár hétre tudatosan és gondosan megtervezik a programokat, sűrítik az eseményeket, igyekeznek a különböző művészeti ágakban és műfajokban rangos művészeket, együtteseket felvonultatni. Némelyik fesztivál — például az egyik legpatinásabb, legnagyobb tradíciójú, a skóciai *Edinburghban* — évente tematikus összeállítást visz a közönség elé.

Mi ezt a módszert nem nagyon követtük eddig sem, s úgy tűnik, még kevésbé követjük ezután. Hogy a korábbi őszi művészeti heteken volt valamelyes profilizálás — a magyar műveket gyakran preferálták —, az még nem igazi specifikum. Persze nem fontos az ilyen megfontolások érvényesítése, hiszen a jó művek, jó együttesek és szolisták összegyűjtése éppúgy rangot, súlyt adhat ezeknek a művészeti heteknek vagy fesztiváloknak. A lényegük ugyanis éppen a *kvalitás hangsúlyozása*, az, hogy négy-öt hétre mindenből a legjobbat igyekeznek adni, ezzel is kiemelve az időszakot az esztendő egyébként tén szürke átlagából.

Nos, ahogyan ezt az ideai művészeti bemutatósorozatot nézem, *valamiféle furcsa magyar megoldást észlelek*. Az történt ugyanis, hogy szinte valamennyi program, a zeneitől a színháziig, egyébként is létező koncertekre, színházi bemutatókra illeszti rá a fesztivál (vagy művészeti hetek) pávás emblémáját, s ezáltal ezeket a produkciókat *kinevezi a művészeti hetek programja részének*. Csálás? Talán. De kegyes, és főleg kényeszerű csálás.

Arról van ugyanis szó, hogy a Budapesti Művészeti Hetek szervezőinek, igazgatóságának (mely egyébként közös a Szabadtéri Színpadok igazgatóságával) *egyszerűen nincs pénze* a művészeti hetek programjaira. Mármint nekik *külön* nincsen. Vagy csak egészen minimális: körülbelül annyi, amennyi a különböző propagandaanyagok szerkesztéséhez, nyomtatásához kell. Már most mit lehet tenni? Szövetkeznek például az Országos Filmharmóniával, és annak a különben is erre az időszakra eső koncertjeit (melyeket egy ki-

csit tudatosan ide szerveztek azért) kinevezik a művészeti hetek koncertjeinek. Megállapodnak a színházakkal, hogy a különben is szeptember 25. és november 5. közé eső bemutatóikat a művészeti hetek keretében létrejövő bemutatóknak tekintik. Kiállításokat és más programokat is (például az idén a mozgásszínházak nemzetközi találkozóját) a művészeti hetek műsorába illesztik. És talán *egy, azaz egy* saját rendezvényt is szerveznek — ezúttal a magyar fotográfia százötven esztendő történetét feldolgozó kiállítás-csokrot —, mégpedig abból a pénzből, melyet az igazgatóság által működtetett *Szabad Tér* kiadó bevételei jelentenek. Sajátos *önfinanszírozásról* van tehát szó, — mert hogy a szporzorok, akikre a nagy fesztiválok és ünnepi hetek általában támaszkodni szoktak, nálunk nem tapossák le a művészeti hetek igazgatóságának küszöbét. Ami érthető is, ha arra gondolunk, hogy *a szponzorálóknak nálunk gyakorlatilag az ég világon semmiféle érdeke nem fűződik* a művészeti tevékenység anyagi támogatásához.

Ha ezt a speciális magyar háttérrel elfelejtjük, akkor persze azt is mondhatjuk: ez az ideai program nem érdektelen, sőt, igazán sok benne a különlegesség. Csak a színházi programnál maradván: tizenhárom budapesti színház mutat be új előadást szeptember 27. és november 4. között. Vendégszerepel — két produkcióval — a kaposvári *Csiky Gergely Színhéz* és egy *olasz színház*. Ide látogat a világhírű *szecsuáni opera*. Az új bemutatók közt van a lengyel *Slawomir Mrozek* drámája, *Az arckép* (a Várszínházban, *Gábor Miklós* rendezésében). *Eörsi István* Szophoklész-átdolgozása, az *Antigone* mához igazított változata a Várszínház kamara-termében (a rendező *Csiszár Imre*), *Sarkadi Imre* drámájának, az *Elvesztett paradicsomnak* a felújítása a Nemzetiben (*Taub János* rendezésében) *Zsigmond* dráma előadása a Józsefvárosi Színházban (a *Búzakalász* rendezője *Giricz Máttyás*), *Ibsen A nép ellensége* című drámájának *Arthur Miller*-féle átdolgozása a Vigaszínházban (a rendező *Balikó Tamás*), s más érdekességek. Azt nem mondhatom, hogy a lista (mely jóval bővebb a fenti felsorolásnál) érdektelen volna, vagy hogy ismerve a rendezőket, s az egyes előadásokban fellépő színészeket, nem várható már eleve és látatlanban néhány jeles produkció. *Csak hát ezekre a bemutatókra különben is sor kerülne*. Ezek szerepelnek a színházak műsortervében. Nem külön művészeti hetek számára készültek, hanem csak az emblémát nyomtatják rá (ha rányomtatják, mert eddig még nem láttam a plakátokon) a színpapokra, szórólapokra.

Művészeti hetek magyar módra. És még ennek is örülhetünk, mert —, ahogy a héten a rendezvény sajtótájékoztatóján elhangzott — *nem lehetetlen, hogy jövőre már egyáltalán nem lesznek művészeti hetek. Nem lesz miből...*

Takács István